

Yhdistyneet kansakunnat organisaationa

RISTO WALLIN

ABSTRACT

The United Nations
as an organization

After the Second World War, new conceptual arsenals have been used to define world as a coherent society with common laws and governmental systems. The vocabulary of international relations moved in rather short time from "static", vertical and spatial concept of state and society to a dynamic system of international relations and ideas of world as a society. When the documentations of the League of Nations are compared to those of the United Nations, there are differences in argumentative constructions, how international relations were presented in their discourse and how community abstractions were used. To understand why the two world organizations were based on such different conceptual models, it is crucial to understand that League's model was not aimed to legitimate world as a unified socio-political community. On the contrary, such legitimation was the main interest of Leo Paslovsky and the other key founders of the UN-organization. The argumentative constructions pursued are reason for the shift in presentation. The new world consensus and fixing the social-political reality into the hugest organizational frame are the main reasons for the inauguration of natural-metaphorical conceptions. Paslovsky's model can only be understood as an integrative constitutional project. *UN-organization* is most of all a combination of constitutional styles of American *freedom* and European *progress* and *community*. In other words, he developed a conceptual programme in which the key ideas and spirit of American constitution were globalized by using the key concepts of the nationalistic constitutional thought of continental Europe. Immanuel Kant is an important figure in that project because he was the first author to use the concepts *community* and *social organization* in globalized forms.

Artikkelini kysymyksenasettelu pohjautuu siihen yksinkertaiseen huomioon, että Kansainliiton ja YK:n perustamiskeskustelut ovat kuin yö ja päivä. Toisin sanoen, ne poikkeavat diskursseina toisistaan erittäin paljon, vaikka niitä ajallisesti erottaa vain noin 25 vuotta. Vasta YK:n jälkeen kansainvälisten suhteiden tekstuaalista tyyliä on kuvattu perustuslailliseksi ja sanomaa yhteiskunnalliseksi. Pierre Marie Dupyn mukaan: "*The Charter of the United Nations is at the same time a political project and a legal commitment for its member states as well as a binding treaty and programme of ambitious cooperation. It is at the same time the basic covenant of the international community and the world constitution, already realised and still to come*" (Dupuy 1997, 32–33). Bruno Simman ja

Andreas Pauluksen mukaan "*the United Nations charter has almost universally been recognized as the constitutional document of the international community of states*" (Simma ja Paulus 1998, 274).¹

Dupyn lainauksesta tulee erittäin hyvin esille peruskirjojen kaksi yleisempää merkitystä. Peruskirjat ovat oman aikakautensa tuotoksia, mutta ne myös pyrkivät leimaamaan tulevaa aikakautta, koska sille ne varsinaisesti kohdistavat sanomansa. Niitä voidaan näin lukea sekä menneisyyden kuvauksina että tulevaisuuden ennusteina. Retori-

¹ Vrt. lajissaan ensimmäinen YK:sta esitetty "perustuslaillinen" kertomus (Eagleton 1942). Vrt. myös Wright (1946) ja Kelsen (1950).

nen asetelma aikahorisonttien välillä on paradoksaalinen. Tällä tarkoitan, että peruskirjojen kirjoittaminen perustuu menneisyyden kokemuksille, mutta niiden sanomassa kuitenkin otetaan etäisyyttä menneisyyteen ja pyritään määrittämään projektia uudeltaisesta alusta ja odotuksista. Kansainvälisten suhteiden peruskirjojen kirjoittamisen tyylin muutoksen historiaa voi puolestaan kuvata sellaisena, että mitä enemmän peruskirjat muodostuvat ”aikaprojekteiksi”, sitä enemmän peruskirjoissa painottuu kielelle ja käsitteistölle asetetut vaatimukset. Tämän artikkelin tarkoituksena on osoittaa, että juuri ”organisatorinen” sanastoparadigma tuo peruskirjoihin aicasuhteiden operatiivisemmän käytön². Vuosina 1920–1945 tapahtuneita käsitteistön muutoksia voidaan pitää eräänlaisena peruskirjakäsitteistön myöhäisenä modernisaationa. Tällä viittaa siihen, että ajalla argumentoimista eli temporalisaatiota voidaan pitää politiikan kerroksen keskeisenä modernina piirteenä (vrt. Koselleck 1979 ja 1978).

Konsensusrakenteet, aika ja ideologiat

Kansainliittoon verrattuna YK:n *modernismi* rohkaisee tarkastelemaan kansainvälisten suhteiden peruskirjoja osana yleisempää politiikan käsitteistön muutosta. YK:n perustamisesta lähtien kansainvälisiä suhteita ja peruskirjoja pitää tarkastella ideologioiden ja aatesuuntausten mukaisesti elävänä materiaalina. Moderneille peruskirjoille voidaan lukea avainmerkityksiä valtiosääntöjen kirjoittamisprojektien ja yleisen politiikan käsitteistön globalisoitumisen näkökulmasta. Tällaisten muutosten tarkastelussa on modernien peruskirjojen tulkinnessa on hyödyllistä tehdä jako ensinnäkin sanastojen, toiseksi käsite- ja aatehistorialliseen ja kolmanneksi poliittisten ideologioiden tulkin välille. Sanastoanalyysit tarkastelevat puheaktillisia merkityksiä: miten nimetään, miten sanastot, kieli ja käsitteistöt rakentuvat. Käsite- ja aatehistoriallinen tulkinta luo keinoja tarkastella perustamistilannetta suhteessa menneisyyteen, eli mitä historiasta valitaan ja mitä hylätään. Poliittis-ideologinen tarkastelu etsii syitä murrostitanteissa esitetyille uudistuksille. Murroksissa esitelty peruskirjakäsitteistö saadaan näyttämään eri ideologioiden, ajatusrakennelmien ja sääntörakennel-

mien välisinä kompromisseina ja myös rajattuina valintoina.

Kansainliittoon verrattuna YK:n perustamisprojektiä leimaa uudenlaisen konsensusrakenteen luominen. Siinä erilaisia valtiosääntöjä sovitetaan yhteen globaalina projektina uudesta pisteestä käsin. YK:n perustamisessa syntyy myös uudenlainen poliittista kieltä koskeva konsensus. Kansainvälisissä suhteissa ajatus ”elävästä”, muutosvoimaisesta organisaatiosta mullistaa toimintaa ja toimijasuhteita koskevaa argumentaatiota. Presidentti Wilson sanoi Kansainliiton peruskirjan allekirjoitustilanteessa, että ”*living thing is born*” (Walters 1950, 1). Tämä ei kuitenkaan ajan kontekstissa tarkoittanut juuri muuta kuin minimaalia, teknistä käsitystä kansainvälisestä järjestystä. Kansainliiton minimalismi syrjäytyy YK:ta perustettaessa. F. D. Rooseveltin mukaan YK:n peruskirjan kirjaimen pitää olla ”[I]f the Constitution of the United States itself, the Charter of the United Nations must not be static and inflexible, but must be adaptable to the changing conditions of progress – social, economic, and political – all over the world”. (United Nations conference for international organization, III, 74). ”Elävänä” organisaationa ymmärrettävällä YK:lla voidaan yhtä hyvin viitata maailmanjärjestyksen teknisenä sihteeristönä kuin kansainvälisenä yhteisönä.

Kansainvälisten suhteiden modernisointi ja sanastollisten konsensusrakenteiden luominen vaati ponnistelua eurooppalaisen ja yhdysvaltalaisen kansainvälisten suhteita koskevan ajattelun yhdistämiseksi. 1800-luvun *Kansojen oikeuden käsikirja* -aineistoon projisoiden YK:n sanasto on käsitehistoriallisessa mielessä kompromissi kahden erilaisen jäsentämistavan välillä, nimittäin kansojen oikeuden federalistisen ja yhtenäisvaltiollisen jäsenystävän välillä.

Perustamistilanteen yksityiskohtaisella tarkastelulla voidaan tarkentaa uusien konsensusrakenteiden muodostamista sillä tavalla, että ”organisatorinen” sanastoparadigma sisältää kaksi erilaista rehabilitaatiota. Ensimmäinen on Amerikan Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksen ja perustuslain valtio- ja yhteiskuntakäsityksien rehabilitaatio. Toinen tulkinta on ”elävän organisaation” esittelemisen historiallisena projektiona, jonka sisältämä kehityskertomus on globalisoitumista. Ensimmäinen tulkinta koskee lähinnä itse perustamistilannetta, jälkimmäinen on YK:n perustamisesta yleistettäväksi tarkoitettu tulkinta. Näitä molempia tulkin-

² Poliittisesta organisaatiosta, kts. Dohrn-van Rossum (1979) ja Böckenförde ja Dohrn-van Rossum (1978).

tavariaatioita yhdisti antikansakunnallinen sanoma. Kehityshistoriallinen kerronta tarkoittaa myös sitä, että käsitteellä organisaatio haluttiin uuteen globaaliin projektiin saada mannereurooppalaiselle valtiosääntöperinteelle hyvin ominainen yhteiskunnallinen lähestymistapa.

Näin YK:ta voidaan tulkita sekä Amerikan Yhdysvaltojen perustuslain globaalina laajenuksena ja erityisenä yhteiskuntapoliittisena tulkitana että samalla kansainvälisen oikeuden universaalina maailmanyhteisön kehityshistoriallisena projektina. Tulkinat suhteessa toisiinsa ovat tarkoituksella symbioottisessa suhteessa. Niiden suhde ruokkii moninaisia tulkintavariaatioita, jotka puolestaan ovat moninaisten toiveiden lähteiden taustalla, jotka saatiin elämään kirjaimissa YK.

YK-järjestön perustaminen

Käsitteiden organisaatio ja universaali organisaatio soveltaminen YK-järjestön perustamistilanteessa vuosina 1942–1945 ei ollut mikään itsestään selvä valinta. YK:n organisaatiokäsite on kuitenkin ilmaus paljon dramaattisemmasta muutosprojektista kuin mitä kylmän sodan suodattamana on ymmärretty teknisellä ja kapealla käsityksellä maailmanorganisaatiosta sihteeristönä. Kriitikiksi yleiselle tekniselle tulkinnalle kapeasta, funktioitaan toteuttavasta kansainvälisestä organisaatiosta voidaan väittää organisaation olennaisimman merkityksen löytyvän sen ihmisyhteisölegitimatoisesta piirteestä. Vuoteen 1943 saakka Yhdysvaltojen tekemässä valmistelutyössä ei oltu vielä ratkaistu, minkälaista kansainvälisten suhteiden sanastoa ja normirakennetta pyritään luomaan. Tähän asti oli saanut paljon kannatusta ajatus Euroopan Neuvostosta (Council of Europe) eräänlaisena suurvaltojen valvomana, mutta jäseniltään eurooppalaisena rauhanjärjestelynä. Yhdysvaltojen valmistelutyössä ”regionalistista” lähestymistapaa ajoi erityisesti F. D. Rooseveltin hallituksen alivaltiosihteerin Sumner Welles. Tätä lähestymistapaa kannattivat omissa suunnitelmissaan myös Josef Stalin ja Winston Churchill.

Valtiosihteerin Cordell Hull voitti vuonna 1943 Yhdysvaltojen hallinnon sisäisessä debatissa Sumner Wellesin näkemyksen, ja Welles erosi. (Hilderbrandt 1990, 24). Tämän jälkeen rauhanjärjestön suunnittelutyössä nousivat avainasemiin Leo Paslovsky ja Edward Stettinius. Paslovsky nimitettiin sodan jälkeisten kansainvälisten suhteiden

suunnitteluosaston johtajaksi. Stettinius otti Wellesin paikan ulkoministeriön alivaltiosihteerinä. Näiden nimitysten myötä voitti käsite ”universal organization” (vrt. Postwar foreign policy preparation 1939–1945, 1949). Yhteydestä on myös sanottava, että debatti erilaisten globaalien mallien välillä oli tuolloin yhdysvaltalaisessa keskustelussa hyvin kiihvasta. Rauhanliikkeiden keskuudessa pääosapuolia ja kiistakumppaneita olivat *World Federalistit* ja *Associonistit* (vrt. Wittner 1984 ja Chambers 1991).

Leo Paslovsky ja kansainvälisten suhteiden sanaston modernisaatio

YK:n peruskäsitteistön pääsuunnittelija oli Leo Paslovsky. Hän syntyi Venäjän keisarikunnassa Pavlogradissa, ja hänen perheensä muutti Yhdysvaltoihin vuonna 1905. Paslovsky opiskeli taloustieteitä Columbian yliopistossa 1916–1918 ja Geneven yliopistossa 1932–1933. Genevessä vietetty aika voi olla yksi tärkeä syy hänen innostukselleen kansainvälisten suhteiden organisatorisesta sanastoparadigmasta. Yksi merkittävimmistä institutionaalisen kansainvälisen oikeuden ja suhteiden käsitteistön kehittäjä vuosisadan alussa oli Zürichin yliopiston julkisoikeuden professori, sveitsiläinen Max Huber. Huberin teos *Sociologische Grundlagen des Völkerrechts (1910)* oli tämän lähestymistavan pioneerityö. 1910-luvun jälkipuoliskolla Paslovsky toimi *Russian Review*, *Russkoye Slovo* ja *Amerikansky Vestnik* lehtien toimittajana. Brookings-instituutin tutkijakuntaan hän kuului vuodesta 1922 lähtien. Tohtoriksi hän valmistui samasta instituutista 1936. Geneven-vuosinaan 1932–33 Paslovsky oli osallistunut Brookings-instituutin edustajana Yhdysvaltojen delegaatiossa taloustieteilijöiden erityiskomiteaan kansainvälisessä kauppakamarissa (International Chamber of Commerce). Vuonna 1936 hän oli Amerikan valtuuskunnan jäsenenä Genevessä Kansainliiton talouskomitean istunnoissa (League of Nations Economic Committee). Erityiskomitean tarkoituksena on valmistella maailmankaupan konferenssin julkilausumia.

Paslovskyn varsinainen ura ekonomistina Yhdysvaltojen valtiohallinnossa alkoi vuonna 1934. Vuosina 1936–1938 hän toimi ulkoministerin erikoisavustajana. Vuonna 1939 ulkoministeri Cordell Hull nimitti Paslovskyn erikoisavustajakseen, jonka vastuualueena olivat rauhan kysymykset. Vuonna 1943 hänestä tuli sodan jälkeisten kan-

sainvälisten järjestöjen suunnittelutoimiston johtaja. Tämän jälkeen hän oli Yhdysvaltojen hallinnon kansainvälisten järjestöjen suunnittelutyön ja erityisesti uusien dokumenttien ja peruskirjojen tekstiasujen laatimisen ja niitä koskevien neuvotteluiden avainhenkilö. (Who was who in America, Vol. III, 1951–1960, 669). Dumbarton Oaksissa hän vastasi Yhdysvaltojen edustajana luonnosteltavan peruskirjan tekstiasun hiomisesta. San Franciscon konferenssissa hänellä oli peruskirjan tekstiasua valmistavan koordinaatiokomitean puheenjohtajuus.

Paslovskyn asema YK:n pääsuunnittelijana oli siinä suhteessa varsin omalaatuinen, ettei hän ollut ennen vuotta 1943 julkaissut juuri mitään kansainvälisistä suhteista ja järjestöistä. Häneltä löytyy vain kaksi bibliografista viittausta. Vuonna 1928 on julkaistu hänen kirjansa *Economic Nationalism of the Danubian States* (New York, 1928). Vuonna 1951 on painettu artikkeli *The United Nations in action* (julkaistu teoksessa Edmund J. James: *Lectures on Government*). Paslovskyn tarkoituksena oli kirjoittaa kirja YK:n perustamisesta. Tätä tarkoitusta varten hän palasi Brookings-instituuttiin, johon perustettiin vuonna 1951 projekti kirjaa varten. Paslovsky kuitenkin kuoli vuonna 1953, mutta projekti kirjoitti kirjan kuitenkin valmiiksi. Kirjan nimi on *A History of The United Nations Charter – The Role of the United States 1940–1945*. Kirjoittaja on Ruth B. Russel.

Paslovskyn ”kirjoja”, joissa hän esittää näkemysensä, ovat siis YK:n San Franciscon perustamiskokouksen pöytäkirjat ja Yhdysvaltojen hallituksen valmistelutyön asiakirjat. Jää tietenkin arvoitukseksi, mikä osuus oli yksin Paslovskyn kehittelemää. Se voidaan kuitenkin hyvin varmasti sanoa, että hän oli YK:n organisaatioluonnetta korostavan kirjoitustyylin keskeinen kehittelijä ja luoja. Paslovskyn kehittelemälle tyylille syntyi tilaus sen jälkeen, kun Cordell Hullin edustama universaali lähestymistapa voitti. Lisäksi voidaan sanoa, että Paslovskyn tähti syttyy vasta San Franciscon perustamiskokouksessa. Dumbarton Oaksissa hän oli ydinryhmässä ainoastaan yksi muiden joukossa. Dumbarton Oaksin kokous keskittyi uuden järjestön perusideoiden ja valtarakenteiden luomiseen, kun taas sanasto hiottiin kokonaisuudeksi vasta San Franciscossa.

YK:n perustamistilanteessa presidentti Roosevelt pyrki lähinnä pragmaattisesti etsimään käyttökelpoisia ratkaisuja hankalaan maailmantilanteeseen.

Hän oli enemmän huolissaan Amerikan Yhdysvaltojen julkisesta mielipiteestä kuin jonkin tietyn lähestymistavan ehdottomasta paremmuudesta. Hän olisi ollut aikaisemmin valmis kannattamaan myös regionalistista lähestymistapaa, jos se olisi valittu suunnittelun lähtökohdaksi. Globaalin ohjelman myyminen Yhdysvaltojen julkiselle mielipiteelle oli kuitenkin hänelle kaikkein tärkeintä. Taustalla oli presidentti Wilsonin epäonnistuminen saada kongressin hyväksyntä valmiiksi kirjoitetulle Kansainliiton peruskirjalle. Tappion Kansainliitto-kysymyksessä on tulkittu vaikuttaneen ratkaisevasti Wilsonin häviöön seuraavissa vaaleissa. Jälkeen päin voidaan myös sanoa, että poliittisten vastustajien oli helppo käyttää Kansainliiton ”eurooppalaisuutta”, eräänlaista ”monarkistisuutta” ja vanhakantaisuutta Wilsonia vastaan. Näitä vastustajia Euroopassa puolestaan kuvailtiin varsin yksinkertaisesti Monroe-doktriinin rehabilitoijiksi. Kansainliiton perustamisessa kysymys oli kuitenkin paljon enemmän riskialttiista yrityksestä yhdistää kaksi erilaista kansainvälisen suhteiden lähestymistapaa ja tämän yrityksen epäonnistumisesta. Vain muutama vuosi myöhemmin Kellogg-Briand-sopimus oli seuraava yritys hylätä eurooppalaisille tärkeä kansainvälisten suhteiden kansakunnallinen lähestymistapa (vrt. Ruutu 1934).

YK:n perustamisen paslovskylaiseksi ohjelmaksi kutsun sitä Yhdysvaltojen hallituksen määrittelyprojektia, jossa suuri merkitys annetaan Yhdysvaltojen peruslain ideoille, sanastolle ja tulkinnalle. Näin voidaan sanoa Yhdysvaltojen perustuslain keskeisten ideoiden, eli anti-nationalismin ja minimaalisen organisaatio-käsitteen, petaavan mahdollisuuden sellaiselle rakennelmalle, jossa manner-eurooppalaisen valtiosäännön lempilapset – inkluusiivinen yhteisö, yhteiskunta ja organisaatio – siirretään kansainvälisten suhteiden käsitteistöön.

Tämän ohjelman varsinainen ydin on ensinnäkin kytkeä tiukasti käsitteet organisaatio ja maailma toisiinsa. Tämän jälkeen globaalinen organisaatio määritelläänkin Yhdysvaltojen perustuslain esikuvan yleisen yhteiskuntapoliittisen mykkyyden ja organisatorisen kuvauksen kapeuden vastaisesti leveässä sosiopoliittisessä merkityksessä. Tämän rakennelma tuloksena maailma on inkluusiivinen ja estää omalla yhteisöoletuksellaan sulkeutuneelta ja itseriittoiselta valtiokäsitykseltä olemassaolon mahdollisuuden. Toisin sanoen orgaanidynaaminen maailmayhteisö teki käsitteestä valtio staattisen metaforisoinisprojektin kuvauksen.

Yhdysvaltojen YK:n perustamistilanteessa tekevässä valmistelutyössä tulee vuoden 1943 jälkeen yhä keskeisemmäksi ajatus, että vain maailma voi olla sellainen suljettu tila, jota kansakunta oli aiemmin, ja että vain maailma voi olla samalla sekä yhteisö että elävä organisaatio. Tämä oli taas mahdollista perustella Yhdysvaltojen perustuslain tulkinnalla, ja esitellä sen pääsanomaa ja sanastoparadigmaa kansainvälisten suhteiden käsitteistön uudistuksen kannalta keskeisimpinä, vaikka ennen vuotta 1945 myös yhdysvaltalaisen poliittisen diskurssin tietyt segmentit olivat kansakunnallistuneet. Ulkoministeri Robert Lansing on tästä varhainen esimerkki, kuten tulee muun muassa esille hänen kritiikistään ”pseudo-internationalismille” vuonna 1919.

”[P]seudo-Internationalism seeks to make classes or in some cases individuals the units of world organization rather than nations. It is enemy of Nationalism which is the basis of the world order as we know it. It is a real, though not always an open, enemy of national independence and of national sovereignty. ...It will be for nationalism, not the evil form of Nationalism which was the bane of the eighteenth and nineteenth centuries, but the democratic form which will develop in the present century and become the cornerstone of the new order. I have referred to Nationalism in this connection because the Treaty of Peace by its terms and method of negotiation makes the nation the unit of responsibility and of right.” (Lansing 1919, 632–633.)

Joustava organisaatio

”Organisaation” käyttäminen avainkäsitteenä ei siis ole mitenkään ainoa mahdollinen lähestymistapa ja kirjoitustyyliperuskirjalle, vaan se valitaan vuosien 1943–1945 perustamistilanteessa. Verrattaessa YK:n perustamista Kansainliiton perustamiseen voidaan tulkintaan nostaa esille käsitevalintojen laajempi horisontti. Sen ohella, että valitaan tietynlainen lähestymistapa maailmanjärjestykseen, valitaan myös tietynlainen käsitehistoria. Organisaatio-käsitteen valinnan taustalla näen käsitehistorian, jonka tietynlaisena alkupisteenä on Immanuel Kantin maailmapoliittinen federaatio-käsitteistö. Kansainliittoon verrattuna YK:n sanastossa voittaa sellainen käsitehistoria, joka kuvaa maailmaa omana erillisenä *yhteisö*-käsitteistönä. Suhhteissa Kansainliittoon häviävänä osapuolena voi-

daan nähdä liittoa kuvaava sanasto (*Union, League*), ja myöskin liiton ideoiden eräänlainen kantakäsite (*foedus/federal*). Organisaatio-käsitettä ja sen mahdollistamaa esitystapaa kansainvälisiin suhteisiin kypsyttellään jo ennen YK:n perustamista Kansainliitto-keskustelussa³. Kansainliiton rinnakkaisjärjestö oli työorganisaatio. Keskustelu työorganisaatiosta ja sen perustamisesta poikkesi jo tuolloin huomattavasti varsinaisen rauhanyhdistyksen eli *Liigan* keskusteluista. Niiden suhde myös ymmärrettiin rinnakkaiseksi.

Keskustelu politiikan kansainvälistymisen agendalla oli tuolloin laajempi kuin mitä nyt voimme ymmärtää. Kaikkein selvimmin tämä tulee esille, kun palaamme maailmaorganisaatioiden modernin vaiheen alkuun ja Kansainliiton perustajajahahmojen Cecil Hurstin ja Woodrow Wilsonin teksteihin vuosina 1918–1920. Heidän käsityksensä mukaan julkinen mielipide vaati politiikan kansainvälistämistä. Tavoitteena oli myös vapaakaupan esteiden poistaminen. Käsite *world trade* oli tuona aikana laajempi ja integraalinen kohdistuen, enemmän kuin tuntemaamme ”vapaakauppaan”, työn ja työväen kansainvälisen säätelyn kysymyk-

³ Vrt. Manley Hudsonin *Progress in international organizations* (1932) ja edellä mainittu Max Huberin *Sociologische Grundlagen des Völkerrechts* (1910). Ensimmäisenä organisaatio-käsitteen modernin käytön pilkahdus kansainvälisten suhteiden sanastossa löytyy Casper Bluntschlin 1867 julkaistusta teoksesta *Das moderne Völkerrecht der civiliserten Staaten*. Kansainvälisten suhteiden puolella Bluntschli on ensimmäinen, joka huomioi 1871 organisaation avainmerkityksen ja suuret mahdollisuudet poliittisen perustamisen käsitteenä ja erilaisten perustuslaillisten linjojen uudelleen ajattelun avaimena. Bluntschli vaatii kirjansa otsikolla kansainvälisten suhteiden *modernisaatiota*. Kun hän siirtää poliittisen organisaatio-käsitteen kansainvälisiin suhteisiin, mahdollistuu hänelle poliittisemmat linjaukset kansainvälisen oikeuden ja ihmisen käsitteen välillä. Bluntschlin mukaan tämä suhde ei ole vielä aikalaism kontekstissa kehittynyt. Tässä yhteydessä hän on kiinnostunut merkitysten eroista *nation* ja *people* käsitteiden välillä. Poliittisen organisaation myötä tekstiyhteyden syntyy vaikutelma, että ”internationales Recht...in engeren Sinn” on kehittyvä kun ”äussere Statrecht” (Bluntschli 1871, 57–58) on kehityksessä laskeva puoli. Näin voimme ymmärtää hänen aikaansa edellä olevaa organisaatio-käsitystä, joka mahdollistaa hänelle yhtäläillä aikaansa edellä olevan kansainvälisen oikeuden oman ”erillisemmän” globaalien yhteisökäsityksen. Bluntschlillä on myös otsikointi vuodelta 1881: ”Die organisation des europäischen Staatenvereins” (Gesammelte Schriften). Hän on myös ensimmäisiä, jotka käyttävät saksaksi yhdistelmää *internationales Recht*.

seen. (ks. A League of Nations, 1917, Vol. 1, No 2, 1, 119–120 ja Documents on the League of Nations, Compiled by Mrs. C. A. Kluyver, 1920, 322). San Franciscon kokouksen ensimmäisessä puheenvuorossa edustaja Kuznetsov kysyi maailman yhdistyneen työväen erikoismerkitystä uudelle maailmanjärjestölle. Sen jälkeen asiaan ei keskusteluissa palattu (United Nations conference for international organization I, 58).

Kantilainen maailma, modernisaatio ja YK

Poliittis-organisatorisen kansainvälisten suhteiden käsitteistön historian eräänlaisena alkuna voidaan pitää Immanuel Kantin 1700-luvun jälkimmäisellä puoliskolla esittelemiä uudistuksia. Immanuel Kantin keskeisin merkitys on federalismin kehittämisessä erillisemmäksi poliittiseksi maailmanyhteisösanastoksi. Tämä pioneerityö mahdollistaa myöhemmin maailmayhteisön irrottamisen federaation käsitteistön linjasta.

Asian voi sanoa myös niin, että Kantin federaatio-sanan käytössä painottuvat yhteisölegitimaaion keinoja korostavat ulottuvuudet⁴. Tällaisina hänellä ilmestyvät käsitteet ”Weltbürgerrecht”, ”Weltrepublik”, ”Völkerstaat”, ”Menschenstaat”. Tällä tarkoitan käsitteistön muutosta ja valikoitumista suuntaan, jossa liitto-sanasto jää varjoon, ja se korvautuu erilaisilla maailmaa yhteisönä, sen osina ja osuuksina kuvaavilla käsitteillä. Kant asettaa valtiösäännön, yhteisökausaation ja kansalaisen käsitteet uudella tavalla jännitesuhteeseen edistyksen maailmaperspektiivillä. Valtiosääntö ehdollistuu ihmiskansalaisen ja progressiivisen maailmakäsitteistön välissä olevana. (Koselleck 1975, 383; vrt. Shapiro 1999, 2).

Kantin ohjelmassa valtio-käsitteen merkitys muuttuu itse pelitilasta yhdeksi laajemman pelitilan osaksi. Tällaisen jäsentämistavan tuloksena voidaan haluttaessa myös nähdä se passiivinen asema, mikä valtio-käsitteistölle annetaan YK-kirjaimilla organisoidussa kansainvälisissä suhteissa. Sen tuloksena voidaan nähdä myös asetelma, jossa ihminen maailmayhteisökäsitteistön määrittelemänä kansalaisena on valtiokansalaisen, valtiovalan alaisuuteen määritellyn ihmisen kilpailija, sen

kansalaisuuden ehdollistaja ja kiistäjä. Poliittisen liiton ja orgaanisen yhteisön sanastoparadigmojen voidaan lähestymistapoina sanoa luovan hyvinkin erilaiset globalisaation menetelmät. YK:n perustaminen voidaan tulkita käännekohtana, jossa poliittikan käsitteistön eräänlainen ”aktiivinen globalisointi” ja oma erillinen maailman yhteisökäsitteistö syrjäyttää ”passiivisen” ilman raamittavaa yhteisökäsitteistöä. Samalla voidaan sanoa päähuomion siirtyvän globalisaatioprojekteissa *kansainvälisen oikeuden* moraalista arsenaaleista poliittisempaan *kansainvälisellä yhteisöllä argumentointiin*.

Siirtymää poliittiseen liittoon perustuvasta yhteisökäsityksestä organisaatioon pohjaavaan yhteisökäsitykseen kuvaa hyvin teesipari ”*equality before law*” – ”*equality after organizing*”⁵. Ensimmäisessä tasa-arvokäsityksessä maailma-käsitteistö on täysin riippuvainen ja muodostuu siitä, min-kälaisia subjektit ovat ja haluavat olla. Toisessa mallissa vasta maailman käsitteistäminen järjestelmän keskuspisteeksi mahdollistaa käsityksen jäsenten tasa-arvosta. Tämän ideaparin voidaan sanoa myös kuvaavan sanastoparadigmojen välisen eron dramaattisuutta. Ensimmäisessä sanastoparadigmassa argumentoidaan kansainvälisellä oikeudella ja toisessa kansainvälisellä yhteisöllä. Ideapari auttaa myös ymmärtämään aikajaksojen eroa siinä suhteessa, miten kehitys ajallisena aspektina kuvataan suhteessa tilaan.

YK:n uudistaman kansainvälisten suhteiden käsitteistön monimutkaisuutta lisää se, että politiikan globaalien aspektien esittelemisen historiassa keskeinen *foedus*/federaatio ei kuitenkaan häviä kokonaan, vaan muuttaa muotoaan. *Foedukselle* tyypilliset valtiomuodon kaksoisrakenteet ovat hyvin tärkeitä myös YK:n sanastoparadigmoissa. Tarvemmin sanottuna organisatorisen ja yleensä naturalismetaforisen kansainvälisten suhteiden esittämisen voidaan sanoa johtuvan YK:n perustamisen tilanteesta tarpeesta etsiä keinoja kopioida federalistisia valtiomuodon ideoita muilla keinoilla kuin varsinaisella federaatiosanastolla.

⁴ Vrt. Koselleckin tekemä ero angloamerikkalaisen pelitilan calvinistisen ja toisaalta saksalaisen lutherilaisen *foedus* sanastojen kaksoismerkitysten välillä. (Koselleck 1972, 600)

⁵ David Kennedy ja Martti Koskenniemi tulevat omista tutkimuksissaan lähelle tällaista kansainvälisen oikeuden yhteisöretoriikkojen diskurssin muutoksen todentamista ja sijoittavat sen tapahtuvaksi 1900-luvulle. He molemmat viittaavat kansainvälisen oikeuden argumentaation perusrakenteeseen erilaisien ja ristiriitaisten yhteisökäsitysten abstraktioina. (Kennedy 1980, 36; 1987; Martti Koskenniemi 1989, 424). Vrt myös Simma ja Paulus (1998).

Modernit poliittisen konsensuksen rakentamisen sanastotraditiot kansainvälisten suhteiden sanaston modernisaation kautta tutkittuna

”Organisaatio” on Yhdysvaltojen perustuslaissa nimimaalinen konsepti. Jo Yhdysvaltojen perustuslaissa esitellään malli, jota myöhemmin kutsutaan ”yövärtiovaltioksi”. Se tarkoittaa hallitusvaltaa, joka on auktoriteettina defensiivinen ja toimii kapealla mandaatilla. 1900-luvulla tämä on valtiokäsityksenä yhdistetty monetaristiseen rahapolitiikkaan keynesiläisyyden vastakohtana. Kun tarkastellaan erityisesti ”federaatiota” ja ”organisaatiota” koskevia kansainvälisten suhteiden käsitteitä ja -suhteita, voidaan hyvinkin vetää jakolinja kapeamman hallintoa kuvaavan yhdysvaltalaisen organisaatio-käsitteen, joka ei viittaa kansakunnan muodostukseen, ja erityisesti ranskalaiseen ja saksalaiseen mutta myös osin brittiläiseen yhteiskunnallispoliittisen organisaatio-käsitteen välillä.

Minun ideani on siis nähdä konsensusrakennelmien erojen rehabilitaation merkitys kansainvälisten suhteiden peruskirja-aineistojen kautta. Näitä on verrattu tietysti myös yleisinä eroina, joissa ei huomioida kansainvälisiä suhteita sanastojen erikoisalueena. Geoffrey Gorer varmasti liioittelee ja yksinkertaistaa kirjassaan *Die Amerikaner*. Emile Durkheimin dikotomiaa käyttäen hän väittää, että ”die europäische Metaphorik sei organisch, die amerikanische mechanisch” (Blumenberg 1998, 92). Väite jää varmasti ylimalkaiseksi sosiaalipolitiikan tutkimuksen piirissä. Väite on kuitenkin vähintään mielenkiintoinen kansainvälisten suhteiden peruskirja-aineiston sekä YK:n ja Kansainliiton erojen vertailussa. Tämän aineiston piirissä väite saa uudenlaisen vastakohtiksi jäsentyvän sisällön. Paslovskylaiselle ohjelmalla on myös erittäin tärkeää, että YK-projektin rakentamisessa tulevat selkeinä esille tietynlaiset valtiosääntötraditioiden erot. Valtiosääntöjen erot ovat siis perustamistilanteen kannalta tärkeitä figureja, joita voidaan asettaa vastakohtiksi.

Valtiosääntöjen perustavaksi eroksi nousee vuoden 1776 Virginian julistuksen ”all men are equal by nature” (Virginian bill of rights, 1776, article 1) ja Ranskan 1789 ihmisoikeusjulistuksen ”les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droits” (art. 1) (Dann 1972, 1015–1017 ja Kleinheyer 1972, 1066–1069). Ensimmäisessä oikeuksien rakentamisen perusta on luonto-käsite. Jäl-

kimmäisessä vastaavassa asemassa on laki-käsite. Jälkimmäisessä eräänlainen luonto löytyy poliittisena luontona yhteiskuntasanastosta. Nämä erot on merkitseviä ennen kaikkea siinä suhteessa, että Ranskan ihmisoikeusjulistuksessa korostetussa asemassa ovat kansalaisen oikeuksien ja velvolluuksien määritelmät. Se sitoo kansalaiset valtion, ja koko käsitteistön rakentamisen projektissa korostuu kansakunnallisen yhteisön kuvaaminen ja rakentaminen.

Yhdysvaltojen perustuslaki määrittelee oikeastaan vain eri valtiollisten elinten oikeudet ja velvollisuudet. Ihmisyhteisölliset eli kansalaisen kuvaukset jäävät tarkoituksenmukaisesti tämän sääntökokonaisuuden määritelmän ulkopuolelle⁶. Ratkaisu saa aikaan hyvin kapean käsityksen valtiotavallasta. Tästä seuraa myös se, että käsite *vapaus* on erittäin keskeinen yhdysvaltojen perustuslakiaineiston argumentaatiolle, kun vastaava kansakunnalliselle lähestymistavalle voi vain olla *kehitys*. Eurooppalainen kansakunta ehkäisee valtiotavallan minimaalisuutta, ja hallitus esiintyy laajemmin yhteiskunnan ja kansakunnan tahdon nimissä. Myös vapaus on enemmän osa tulevaa kehitystä. Yhdysvaltojen perustuslaissa vapaus on perustilan olettaus, todellisinta totta. Sellaista ei odoteta tulevaisuudelta, vaan siitä ei missään olosuhteissa luovuta. Yhdysvaltojen perustuslain ongelmia ovat puolestaan negatiivinen vapaus-käsite ja yhteiskunta-korpuksen puuttuminen. Yhdysvaltalainen konsensusrakennelma voi perustua vain identiteettien kilpailulle sankaruudesta ja banalisaatiosta. Perustuslakidiskurssien perusongelmien olemassaolo ei kuitenkaan tarkoita, että niihin langetaan (vrt. Preuß 1994).

Ero kansakunnallisen ja anti-kansakunnallisen konvention välillä on erittäin keskeinen 1900-luvun kansainvälisten suhteiden aineistoissa. YK:n perustaminen voidaan nähdä kansainvälisten suhteiden diskurssissa pisteenä, jossa on syntynyt paine näiden erilaisten perustuslakiaineistojen yhteensovittamiseen uudelleenlaiseksi konsensuspuhunnaksi. Paslovskylaisen ohjelman hienous on sen kyvyssä sovittaa rakenteita ja traditioita yh-

⁶ Pois lukien artiklan XXVI section 1 julistama äänioikeus, ”The right of citizens of the United States, who are eighteen years of age or older, to vote shall not be denied or abridged by the United States or by any State on account of age”. (The Constitution of the United States of the America, Article XXVI)

teen. Siinä ei pelkästään luoda modernisaation kahden keskeisimmän valtiosääntötradition yhteensovittamista, vaan kuten sanottua, siinä luodaan keinot kehityshistoriallisen kerronnan globalisointiin. Kaikki pystytään kirjoittamaan kansainvälisen oikeuden nimiin, yleisen lain käsitteen mukaiseksi, ja uusi perustettu projekti kirjoitetaan jatkumoa kuvaavan kehityshistorian aikapisteeksi. Kaiken tämän muun lisäksi luodaan myös uusi maailmanjärjestö. Päätulkintana Paslovskyn projektista, tai paremmin sanottuna, pääkeinot millä käsitteistö myydään julkiselle mielipiteelle on Yhdysvaltojen puolella Yhdysvaltojen perustuslain globaalinen laajennus ja organisatorinen tulkinta. Manner-Euroopan puolella avainasemassa on kansakunnallista valtiomuodon esitystapaa matkiva, lakia auktorisoiva, tulevaisuusodotuksiin tuijottava, sosiaalipoliittista kehitystä kumpuava globaali yhteisö ja organisaatio.

Amerikkalainen maailma – Yhdysvaltojen perustuslain globaalinen laajennus ja organisatorinen tulkinta

Paslovskyn ohjelmaa on helppo jatkaa tulkinnalla, että yhdysvaltalainen tapa luoda politiikasta konventio painottuu kansainvälisten suhteiden käsitteistöissä YK:n perustamistilanteessa uudella tavalla. Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistukseen ja perustuslakiin voidaan sijoittaa eräänlainen alkupiste sellaiselle kansainvälisten suhteiden esittämiselle, joka vastustaa siirtomaavaltaa⁷ tai ylipäänsä ehdotonta valtiovaltaa⁸. Tätä kutsun kansainvälisten suhteiden kielessä *abolish*-sanastoparadigmaksi. Se on valtaa ja kansakuntaa purkava, dekonstruktivinen politiikan valtiomuodoksi rakentamisen tyyli. Kansainvälisten suhteiden ensimmäisen maailmansodan jälkeisessä mantereiden yhteisessä sopimusaineistosta mielenkiintoinen dokumentti on Kellog-Briand -sopimus. Se on ensimmäinen sopimus, jossa on nähtävissä *abolish*-sanastoparadigman jonkinlainen käyttöönotto. Kansakunnan yhteisö-legitimatoisen käytön sijaan sii-

nä valitaan toisenlainen rakenne. Sitä voidaan kuvata sanomaltaan universaaliksi malliksi, joka tekee politiikan muotorakenteesta valtiovaltarakenteita ehdollistavan. Sopimustekstin sanamuotoilu ei puhu rajoittumisesta vain kansainliiton jäseniin, vaan se on ”yleinen sopimus” sodan kieltämiseksi kansakuntien harjoittaman politiikan välineenä. Päämääräksi asetetaan koko ihmiskunnan hyvinvointi. (Fontes historiae iuris gentium 1992, 959)

Abolish-sanastoparadigman eräänlaisena tähänastisena huipennuksena voidaan lukea ihmisoikeusjulistusta vuodelta 1948, erityisesti sen ensimmäistä ja toista artiklaa. Vuoden 1948 ihmisoikeusjulistusta voidaan pitää kansainvälisten suhteiden kirjoittamisessa tähänastisena *abolish*-sanastoparadigman huipentumana. Sitä voidaan pitää myös esimerkkinä poliittisella organisaatiolla esitetystä kaksoisrakenteesta. Esipuheen mukaan:

”Now, Therefore, The General Assembly proclaims This Universal Declaration of Human Rights as common standards of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly in mind, shall strive by teaching and education to promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction”.

Ensimmäisen artiklan mukaan ”All human beings are born free and equal in dignity and rights. ...”. Ainoa yksilön vapauden rajoitus on *human* -sanan mukana tuleva ihmisen kollektiivisuuden asettama rajoitus. Artikla 1 jatkaa ”...They are with reasons and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.” Valtio ei siis tässä ole vielä millään tavalla ihmisen määritelmään kytketty tai sitä sitova. Valtiokansalaisuus on muiden oikeuksien kaltainen: artiklan 15 mukaan ”every one has right to a nationality”. Artiklassa 2 on kuitenkin sanottu hyvin epämääräisesti, että ”no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-selfgoverning or under any other limitation of sovereignty”.

Artiklan 1 mukaisesta ihmisen vapautta koskevasta argumentoinnista on hypätty kansakunnan

⁷ Vrt. Itsenäisyysjulistuksen kaksi sivua pitkä ja puolet koko julistuksesta muodostava syytelista kuningas Yrjö III:n mielivallasta ja illegitiimistä laeista ja teoista suhteessa yhdysvaltalaisiin.

⁸ Vrt. Itsenäisyysjulistuksen kohta ”[W]henever any Form of Government becomes destructive of these Ends, it is the Right of People to alter or to abolish it, and to institute a new government.”

tasolle. Artiklassa 2 tulee kokonaisuudessaan hyvin esille kansainvälisten suhteiden esitystavalle ominainen tapa ymmärtää maailmayhteiskuntaa kaksoisrakenteellistuneena – sekä ihmisten osallisuusyhteisönä että kansakuntien yhteisönä. Artiklan 2 mukaan syrjintää ei saa tapahtua kummallakaan näillä osallistumisen tasoilla.⁹ Näiden muotorakenteiden lisäksi on vielä kolmas kansainvälisten suhteiden esitystapoja uudistava rakenne, jolle Yhdysvaltojen perustuslakikäsitteistö on antanut vaikutteita. Universaalien ihmisoikeuksien käsityksen voi sanoa löytävän syynsä maailmansodan äärimmäisyyksiin menevistä hirmuteoista. Samalla sen voi sanoa myös saavan muotonsa esittämiseen tarvittavan tukipisteen yhdysvaltalaisesta yhteiskunnattoman kansalaisen ihmiskuvasta ja valtiovaltaa ehdollistavan valtiomuodon esittämisen sanastoparadigmasta.

Muotorakennelma, joka universaalien ihmisoikeuksien tunnustamisen myötä tulee kansainvälisten suhteiden kieleen, tulee siihen juuri sellaisen valtiosääntökäsitteistöjen piiristä, joka federaatiokäsitteellä esittelee unionin kaksoisrakenteena ihmisen ja osavaltion konsepteilla. Kansainvälisten suhteiden esitykseen sen voidaan sanoa muodostavan uuden kaksoisrakenteen. Tällaisella kaksoisrakenteella tarkoitan YK:n sanastoparadigman rakennetta, joka muodostuu kahden avainkäsitteen eli jäsenkansakuntaa kuvaavan *nationin* ja ihmistoimijan osallisuutta maailmanyhteisössä kuvaavan *humanin* välisestä suhteesta. *Nationin* ja *humanin* sanastolinjat eivät pyri olemaan sisäkkäin vaan rinnakkain. Kansainvälisten suhteisiin vuonna 1945 tuleva rakenne siis kopioi niin sanottua federatiivisen valtiosääntökäsitteistön kaksoisrakennetta.

Kuten jo edellä viittasin, Yhdysvaltojen perustuslain *unioni* ei perusta ”tasavaltaa” tai ”yhteiskuntaa” valtiokäsitteen alaisuudessa, vaan esittelee yhdistelmän niin sanotusta ”federaalisesta” hallintorakenteesta ja suorasta vapauskerronnasta, joka rakennetaan löyhälle kansalaisjäsenen konseptille. Sama piirre voidaan löytää myös Federatiivisen

Neuvosto-Venäjän ensimmäisestä perustuslaista (1918) (vrt. Iivonen ja Tolonen 1987). Niissä molemmissa toteutuu kahdenlinjainen yhtenäisrakenteen luonti. Ensimmäinen linja operoi ihmisfiguurilla ja toinen valtio-käsitteellä. Näiden linjojen yhteen nivoutumisesta muodostuu *unioni*. Molemmat linjat ovat samalla myös poliittisen retoriikan autonomisempia linjoja. Yhdysvaltojen omassa valtiosäännössä on siis jo sisällä yhtenäisvaltiolliseen muotorakenteeseen verrattuna erikoinen ”ulkopoliittinen” dimensio. Tällä tarkoitan että yhtenäismuodon johtamisessa *state*-käsitteen osana on olla myös liitossa. Näin voidaan selittää sitä, ettei *state*-käsitteen ja ihmisen käsitteen suhde muodostu niin yksinkertaiseksi ja valtio-käsitteen dominoivaksi kuin yhtenäisvaltiollisessa traditiossa. Yhtäläillä yhtä yhteistä yhteiskuntaa ei voi käyttää valtion ylivallan kontrolloijana, kun valta-käsitettä ei yhdistetä yhteen valtiokäsitteeseen. Käsitteet ihmisyhteisöstä ja valtiovallasta muuttuvat selvästi toisistaan erillisemmiksi. Amerikkalaisen *Rauhan yhdistyksen* tulkinnan mukaan:

”The contribution by the United States of America to the science of government lies in the fact that we are a Union of free, sovereign, independent States,” ”an indestructible Union of indestructible States, a federation of sovereign units, a dual government, a union with powers specifically delegated to it by the States, a Union with power to deal directly with its citizens without violence to the sovereignty of the States.” (Advocate of peace 1924, 197).

Kansainvälisen oikeuden maailma

Paslovskyn ohjelmaan voidaan toiseksi liittää selainen tulkinta, että se ottaa organisaatiokäsitteen mahdollistamasta kehityshistoriallista esitystavasta kaiken hyödyn irti. Tämä puolestaan on helppo liittää siihen, että Paslovskyn, Hullin, Stettiuksen ja Rooseveltin suunnittelutyön rinnalta löytyy erillinen 200 juristin Carnegie-säätiön vuosina 1943–1945 organisoimassa kokoussarjassa tekemä suunnittelutyö. Mukana ryhmässä oli kuuluisia henkilöitä kuten Hans Kelsen, Manley Hudson, Clyde Eagleton ja Quincy Wright. Myös Hersch Lauterpacht osallistui ensimmäisiin kokouksiin. Tämän työn loppuasiakirjan mukaan ”The modern system of international law represents a continuous development over a period of more than three hundred years.” (The international law of the future, postu-

⁹ Vrt. myös Yhdysvaltojen hallituksen YK:n peruskirjan ensimmäisien suunnitelmien vaiheessa vuonna 1942 esittämä Bill of Rights dokumentti, jonka ensimmäinen artiklan mukaan: ”Governments exist for the benefit of the people and for the promotion of their common welfare in an interdependent world”. (Postwar foreign policy preparation 1939–1945, liite 14, 483).

lates, principles and proposals 1944, 1). Uuden avautuvan aikajakson odotukset puetaan kehityksen käsitteeseen, siitäkin huolimatta, että maailma oli juuri saanut historian tuhoisimman ja raakuuksissaan mielettömimmän sodan loppumaan. Lain käsitteelle välttämättömin oli yhteisölegitimatorien ote.

Paslovskyn ohjelmaan kuului myös hyvin tarkoituksenmukaisesti se, että käsitteistön varsinaisten keksijöiden tehtävänä oli jäädä tuntemattomiksi suuruuksiksi. Ääneen tuli päästä garnegieläisten edustama kansainvälisoikeudellinen lähestymistapa.¹⁰ Garnegien projekti myös varmisti, että tällainen tulkinta jäi vallitsevaksi. Kansainvälisen oikeuden juristit olivat itseoikeutettuja uuden konvention kirjoittajia edustamallaan oikeuden alueella ja myös yleistettävästi koko kansainvälisten suhteiden alueella. YK oli tämän jälkeen pitkän ja selkeän käsittehistorian johdonmukainen tulos, mutta ilman paslovskylaisen ohjelman tulkintaa.

Antonio Cassesen mukaan ”*human rights are increasingly becoming the main concern of the*

¹⁰ Roosevelt halusi tehdä YK:n suunnittelu *state departmentissa*. Hän halusi tarkoituksenmukaisesti poiketa myös tässä Wilsonin tavasta suunnitella Kansainliittoa. Wilson toteutti suunnittelun *state departmentin* ulkopuolella.

world community as a whole. There is a widespread sense that they cannot and should not be trampled upon with impunity in any part of the world ...Today the prophetic proposition of Kant based on a "cosmopolitan" or world law "has come true". (Cassese 1999, 26). Cassesen tulkinta kansainvälisten suhteiden tulevaisuudesta ja täydellistymisestä vuodelta 1999 on kuin malliesimerkki, ja sellaisten merkitysten leimaama, min-käläiseksi YK:n perustajat konsensusrakenteen tarkoittivat. Cassesen tulkinta on kansainvälisoikeudellisen tulkintapuoliskon läpikäyttämä. Tulkinnan toinen puolisko, Yhdysvaltojen perustustlain globaalinen laajennus ja organisatorinen tulkinta, tietysti puuttuu.

F. D. Rooseveltin kuoleman jälkeen uuden käsitteistön luoja Paslovsky, Stettinius, Hull vetäytyivät tai jäivät syrjään keskeisistä tehtävistä. Ulkoministeri Hull on joukosta ainoa, jolle aika oli armollinen. Hän oli ehtinyt tehdä pitkän uran ministerinä F. D. Rooseveltin neljässä eri hallituksessa. YK:n perustamisen jälkeen oli sopiva aika vetäytyä eläkkeelle. Hän yksin saa työstään ”YK:n isänä” Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 1945. Stettinius ja Paslovsky jäivät hallintoeliitin ulkopuolelle samaan tahtiin, kun YK menetti alkupeleistä merkitystään.

LÄHTEET

- Blumenberg, Hans. 1998. *Paradigmen zu einer Metaphorologie*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Bluntschli, Casper. 1881. *Gesammelte kleine Schriften*. Nördlingen.
- Bluntschli, Casper. 1867. *Das moderne Völkerrecht der zivilisierten Staaten*. Nördlingen.
- Böckenförde, Ernst-Wolfgang, Dohrn-van Rossum, Gerhard. 1978. Organ, Organismus, Organisation, politischer Körper. *Geschichtliche Grundbegriffe*. Stuttgart: Klett-Cotta. Bd. 4, 519–622.
- Cassese, Antonio. 1999. *Ex iniuria ius oritur: Are We moving towards International Legitimation of Forcible Humanitarian intervention*. *European Journal of International Law* 10:1, 23–30.
- Chambers, John Whiteclay (toim.). 1991. *The Eagle and dove*. Syracuse & New York: Syracuse University Press.
- Dann, Otto. 1972. Gleichheit, *Geschichtliche Grundbegriffe*. Stuttgart: Klett-Cotta. Bd. 1, 997–1046.
- Dohrn-van Rossum, Gerhard. 1977. *Politischer Körper, Organismus, Organisation: zur Geschichte natürlicher Metaphorik und Begrifflichkeit in der politischen Sprache*. Bielefeld: Universität Bielefeld.
- Dupuy, Pierre-Marie. 1997. The constitutional Dimension of the Charter of the United Nations Revisited. *1 Max Planck Yearbook of United Nations Law*, 32–33.
- Eagleton, Clyde. 1942. Organization of the community of nations. *American Journal of international law* 36, 229–241.
- Hilderbrandt, Robert C. 1990. *Dumbarton Oaks, The origins of the United Nations and the Search for postwar Security*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
- Huber, Max. 1910. *Soziologischen Grundlagen des Völkerrechts. I internationalrechtliche Abhandlungen* 2. Berlin.
- Hudson, Manley. 1932. *Progress in international organizations*. Stanford: Stanford University Press.
- Hunter Miller, David. 1928. *The Drafting of the Covenant*. London: Putnam.
- Iivonen, Jyrki ja Tolonen, Juha. 1987. *Perustuslain kehitys Neuvostoliitossa*. Turku: Turun yliopisto.
- Kelsen, Hans. 1950. *The law of the United Nations*. London: Stevens & Sons.
- Kennedy, David. 1980. Theses about International Law Discourse. *23 German Yearbook of International law*, 353–391.
- Kennedy, David. 1987. The Move to institutions. *Cardozo law review* 5, 841–988.
- Kleinheyer, Gerd. 1972. Grundrechte, Menschen- und Bürgerrechte, Volksrechte. *Geschichtliche Grundbegriffe*. Stuttgart: Klett-Cotta. Bd. 1, 1047–1082.

- Koselleck, Reinhart. 1979. *Vergangene Zukunft*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Koselleck, Reinhart. 1972. Bund, Bündnis, Föderalismus, Bundesstaat. *Geschichtliche Grundbegriffe*. Stuttgart: Klett-Cotta. Bd. 1, 582–671.
- Koselleck, Reinhart. 1975. Fortschritt. *Geschichtliche Grundbegriffe*. Stuttgart: Klett-Cotta. Bd. 2, 351–423.
- Koskeniemi, Martti. 1989. *From Apology to Utopia, Structure of international legal argument*. Helsinki: Lakimiesliitto.
- Lansing, Robert. 1919. Secretary of State of the United States before the American Bar Association. *American Journal of international law* 13, 632–633.
- Preuß, Ulrich (toim.). 1994. *Zum Begriff der Verfassung*. Frankfurt am Main: Fischer.
- Preuß, Ulrich. 1994. *Revolution, Fortschritt und Verfassung*. Frankfurt am Main: Fischer.
- Ruutu, Yrjö. 1934. *Nykyajan kansainvälinen politiikka*. Jyväskylä-Helsinki: Gummerus.
- Shapiro, J. M. 1999. *Cinematic Political thoughts*. New York: New York University Press.
- Simma, Bruno ja Paulus, Andreas L. 1998. "The international community": facing the Challenge of Globalization. *European Journal of international Law* 10:2, 266–277.
- Walters, Francis Paul. 1950. *A History of the League of Nations*. London: Oxford University Press.
- Wittner, Lawrence S. 1984. *Rebels Against war*. Philadelphia: Temple University Press.
- Wright, Quincy. 1946. Accomplishments and expectations of world organization. *Yale law journal* 55, 870–888.

Dokumenttiaineisto

- Advocate of peace, American Peace Society. 1924. Vol. 86, Nr. 4, 197.
- A League of Nations, World Peace foundation. 1917. No. 3.
- The Constitution of the United States of the America and declaration of independence 1779, 1976. Washington.
- Documents on the League of Nations, compiled by Mrs. C. A. Kluyver. 1920. Leiden, A. W. Sijthoff's uitgevermaatschappij.
- Fontes historiae iuris gentium, Band. 3 Nr. 2, Quellen zur Geschichte des Völkerrechts, Source relating to the history of the law of nations. Wilhem G. Grewe (toim.). 1992. Berlin: Walter de Gruyter.
- The international law of the future – Postulates, principles and proposals, Garnegie Endowment for International Peace. 1944. Washington.
- Postwar foreign policy preparation 1939–1945. 1949. Washington.
- United Nations conference for international organization, I–XVII, 1945–1954. Washington.
- Universal declaration of Human Rights. United Nations, Department of Public Information. 1948.
- Who was who in America, Vol. III, 1951–1960. Chicago, Ill.